

AD S. ISIDORI HISPALENSIS OPERA APPENDICES.

APPENDIX PRIMA.

S. ILDEFONSI TOLETANI EPISCOPI LIBER DE VIRORUM ILLUSTRUM SCRIPTIS.

(Huic libro, quem ad hic ponendum opportunam causam habebat Romanus Editor, reservamus in nostra Bibliotheca locum propriam, — Patrologia, scilicet, tomo LXXXV, inter S. Ildefonsi alia opera.)

APPENDIX II.

178 ARCHIEPISCOPI TOLETANI VETERES.

Ex Editione Grialii, et tom. III Patrum Toletanorum.

1. Sanctus Eugenius (Circa 112) missus a sancto Dionysio, et martyri Parisiis. — 2. Melantius (312 et antea) in concilio Eliberitano. — 3. Pelagus (Circa 325). Hinc numerare incipit sanctus Ildefonsus, et catalogus sancti Amiliani, forte a pace Constantini. — 4. Patribus. — 5. Turibius. — 6. Quintus. — 7. Vincentius. — 8. Paulatus. — 9. Natalis. — 10. Audentius, de quo Gennadius. Vide Ildefonsum, cap. 2. — 11. Asturius (400, al., 405), de quo Ildefonsus, cap. 2. — 12. Isicius. — 13. Martinus. — 14. Castinus. — 15. Campeius. — 16. Sinticio, vel Sinticius. — 17. Praumatius. — 18. Petrus I. Hic aliqui Hectorem inserunt ex concilio Tarraconensis vetusto Codice. — 19. Celsus. — 20. Montanus (522 ad 531), de quo Ildefonsus, cap. 5. — 21. Julianus. — 22. Bacauda. — 23. Petrus II. — 24. Euphemius, seu Euphymius (579 et seq.). Subscripsit tertio concilio Toletano, anno 589, apud externos etiam mirandos, ut patet ex tom. I Antiquit. eccles. Schelstratii. — 25. Exuperius. — 26. Conantius. Alii praefertunt Adelphiur. — 179 27. Adelphius (597). Subscripsit eundem concilio Toletano anno duodecimo Recaredi. — 28. Aurasius (605 ad 615), de quo Ildefonsus, cap. 5. — 29. Sanctus Helladius (615 ad 625), de quo sanctus Ildefonsus, cap. 7. — 30. Justus (635): de quo sanctus Ildefonsus, cap. 8. — 31. Eugenius II (636), de quo Ildefonsus, cap. 12. — 32. Eugenius III (646), de quo Ildefonsus, cap. 13. — 33. Sanctus Ildefonsus (657). De eo Julianus. — 34. Quiricus (667). Subscribit concilio Toletano

xr. — 55. Sanctus Julianus (680). De eo Felix. — 36. Sisebertus (690). Depositus in concilio Toletano xvi. — 37. Felix (693). Subscribit concilio Toletano xvi. — 38. Guitericus, seu Gundericus (700). — 39. Sinderedus (Circa 710). Romam Saracénorum tempore fugiens, subscribit concilio Romano sub Gregorio II. Eodem tempore Oppa, seu Oppas intrusus. Item Urbanus functus munere absentis episcopi Sinderedi.

Hinc sequentes episcopi sub iugo Saracénorum.

40. Urbanus (Post 721) primum vicarius, deinde, ut credi potest, post obitum Sinderedi episcopus. — 41. Sunierodus (Circa 740). — 42. Concordius (Circa 760). — 43. Cixila (Circa 774). Scribit vitam sancti Ildefonsi, et ad illum scribit Adrianus papa. — 44. Elipandus (Circa 783). Ejus opinio damnata in concilio Francfordiensi, ann. 794. — 45. Gumesindus (Circa 820). — 46. Wistremirus (Circa 850), de quo et meminit sanctus Eulogius Cordubensis hoc tempore. — 47. Sanctus Eulogius Cordubensis (859), electus anno 859, quo martyr obiit. — 48. Bonitus. — 49. Joannes (Circa 950). Obiisse aera 994 dicitur in Codice sancti Amiliani. — 50. Paschalis (1058). Ordinatus fuit Legione, anno 1058. Episcopus adhuc Toletanus erat anno 1067. Vide Hisp. sacr. tom. XXXV, pag. 85. Aliorum episcoporum nomina desideratur, usque ad annum 1086, quo post ereptam a Saracénorum iugo Toletum Bernardus renuntiatus fuit archiepiscopus.

APPENDIX III.

CARMINA S. ISIDORO ASCRIPTA.

Versus qui in Bibliotheca sancti Isidori episcopi Hispalensis legebantur, et alii sancto Isidoro ascripti.

I. Sunt hic plura sacra, sunt hic mundalia C
[plura :
180 Ex his si qua placent carmina, tol-
[le, lege.
Prata vides plena spinis, et copia florum.

Si non vis spinas sumere, sume rosas.
Hic geminae radiant veneranda volumina

Condita sunt pariter hic nova cum veteri.
II. Ille Origenes ego, doctor verissimus olim,

I. Quid in his versibus peculiari animadversione dignum sit, accurate expositum fuit in Isidorianis, cap. 31. Nunc tantum repetendum eos ad exactas metri ac Latinitatis leges non esse compositos. In titulo 1, vers. 1, alii mundalia, pro mundalia; vers. 3. floris. pro florum; vers. 5. gemmae Editi, mendose,

pro geminae; vers. 6, posset legi hic nova cum vetera, ut in similibus versibus Alvari Cordubensis observatum fuit in Isidorianis, cap. cit., num. 9.

II. Alii, Ille ego Origenes; alii Ille Origenes ego, vel Ille ergo Origenes. In Codice Matritensi, et in Vaticano palatino, post 1 versum sequitur :

- Præreptus subita lingua nocente fui. A
 Condere, si credis, studii tot millia libras,
 Quot legio missos ducit in arma viros.
 Nulla meos unquam tetigit blasphemiam
 [sensus.
 Sed vigil et prudens, tutus ab hoste fui.
 Sola mihi casum Periarethon dicta dederunt,
 His me conjectum impia tela premunt.
- III. Gallia me genitum, me Pictavis ore tonanti
 Doctorem hilarium misit alumna suum.
- IV. Ambrosius doctor, signis insignis, et hymnis,
 Emitet hic titulus, emitet eloquii.
- V. Moanitur, qui te totum legisse fatetur.
 An quis cuncta tua lector habere potest?
 Namque voluminibus mille, Augustine, rari
 [fulges.
 Testantur libri quod loquor ipse tui.
 Quamvis multorum placeat prudentia libris.
 Si Augustinus adest, sufficit ipse tibi.
- VI. Hieronymus interpres; variis doctissime lin-
 [guis. B
 Te Bethlehem celebrat, totus te personat
 [orbis.
 Te quoque nostra tuis promittit bibliotheca li-
 [bris.
- VII. Nomine Joannes Chrysostomus inde vocatus,
 Aurea quod nostrum lingua coruscet opus.
181 Constantinopolis me præceptore reful-
 [get,
 Et celebror libris doctor ubique meis.
 Composui mores, virtutum prælia dixi,
 Et docui miseris crimina flere reos.
- VIII. Clarior eloquio cunctis, Cypriane, refulges.
 Tu modo doctor eras, tu modo martyr ades.
- IX. Si Maro, si Flaccus, si Naso, et Persius hor-
 [ret,
 Lucanus si te, Papinisque tedet,
 Par erat eximio dulcis Prudentius ore,
 Carminibus variis nobilis ille satis.

Quem primum fidei Græcia clara dedit.
 Celsus eram meritis, et clarus copia laudi,
 Præreptus subito...

Pro Græcia, Vat., gratia; et pro clarus, Matr., mendose, clarus.

III. Fortasse:

Gallia me genuit, me Pictavis ora tonantem...

Pro alumna alii alitque.

IV. Emitet; al., eminent.

V. Corrupte apud Florezium, Augustine,

Moanitur qui te totum legisse fatetur.

Pro an quis alii aut quis. De re ipsa vide Etymo.og. lib. vi, cap. 7, n. 5. Versu 4, alii, que loquor. Pro ipse; alii ipsi, quod metro non congruit. Pro prudentia, alii volumina, quod fortasse præferendum, quamvis metro repugnet.

VI. Alii perperam, te totus concelebrat orbis. Nonnulli Editi indicant post hunc versum alium pentametrum desiderari; sed videntur potius esse tres hexametri sine ullo pentametro. De tertio versu dictum in Isidorianis, loc. cit.

VII. Vocatus; al., vocaris, vel vocatur. Codex Vat. Pal. habet vocatus; vel hoc, vel vocabar tenendum. Versus 2 sic in Ms. Matr., mendose:

Aurea quod nostris promere lingua tuis.

Pro nostrum, alii nostra. Mox vers. 5, mendose, Cod. Matrit.:

Composui mores hominum, virtutum præmia dixi,

Vide librum Isidori de Vir. illustr., ubi de sancto Joanne Chrysostomo agit, ejusque opus de compungantia virtutum et vitiorum laudat.

VIII. Refulges; al., refulgens.

IX. Tedet: Ita scribendum pro tædet, ut prima corripri possit. Pro par erat, alii, par eat.

X. Gentilibus. Al., minus bene, gentibus. De hoc

- X. Perlege facundi studiosum carmen Aviti,
 Ecce Juvencus adest, Seduliusque tibi.
 Ambo lingua pares, florentes versibus ambo,
 Fonte evangelico pocula larga ferunt.
 Desine gentilibus ergo inservire poetis,
 Dum bona tanta potes, quid tibi Callirnen?
 XI. Historias rerum et transacti tempora seeli,
 Condita membranarum hæc simul arca gerit.
 XII. Quantum Augustino clares tu, Hippoie, ma-
 [gistro,
 Tantum Roma suo præsule Gregorio.
 XIII. Non satis antiquis doctoribus impar habebis,
 Leander vates. Hoc tua dicta docent.
 XIV. Conditur hic juris series amplissima legum,
 Veridico Latium quæ regit ore forum.
 Non fucos libros gestant hæc scribita nostræ.
 Qui cupis, ecce lege, si tua vota libent.
 Tolle hic segultiem, pone fastidia mentis.
 Crede mihi, Irater, doctior inde redis.
 An dicis forte: Quid jam mihi ista neces-
 [se est?
 Quod mediter studii non superesse mihi.
 Explicui historias, percurri omnia legis,
182 Vere hoc si dicis, jam nihil ipse sa-
 [pis,
 XV. Quos claros orbe celebrat medicina magi-
 [stros,
 Hos præsens pictos signat imago viros.
 Sunt medico dona, quandiu quisque laborat.
 Æger jam surgit, nulla lagena venit.
 Quod debes medico, redde æger, ne mala rur-
 [sus
 Occurrant, curret denuo nemo tibi.
 Pauperis attendat medicus census, atque
 [potentis:
 Dispar conditio dispari habenda modo est.
 Si fuerit dives, sit justa occasio lucri;
 Si pauper, merees sufficit una tibi!

C titulo vide prolegomena ad Javenentem, num. 92, et ad Sedulium num. 167. Ex mendo Ms. 1 archivi vat., quam in Caliope, conjici posset tibi Calliope, pro quid tibi Calliroen? Alii, Callirhoem; alii alia.

XI, XII. Eusebius, Orasius, Gregorius.

XIII. Leander vates. Al. Isidore antistes, ut dixi in Isidorianis, loc. cit.

XIV. Theodosius, Paulus, Gaius

Ibid. Alii, Non parvos libros gestant, etc., vel Per multos libros gestant, etc. Illoc, et tria sequentia disticha constituunt primum titulum Bibliotheca a domno Isidoro editum in Ms. Matritensi, quem subsequitur alius titulus: sunt hic plura, etc., usque ad sume rosas, ut supra in primo titulo. Pro pone, male alii deponere. Pro frater, alii lector. Subinde:

quid jam mihi tanta necesse est

Quo mediter studio, nil superesse mel

Alii:

Quod meditem studii, nil superesse mihi,

vel:

Quod meditem studiis, nil superesse meis.

Fortasse, nil super ecce, pro superesse. Mox:

Explicui historias, et percurri omnia legis,
 Verba, hæc si dicis...

Alii:

Explicui historias, percurri crimina legis.

XV. Cosmas, Damianus, Hippocrate, Galenus.

Ibid. Sunt medico. Corrupte Editi, Sunt medico. In nonnullis Mss., ante versum Quod debes legitur Item, et ita etiam ante versum, Pauperis attende: quod indicat, duos diversos esse hos titulos, quamvis pro medico omnes compositi sint. Pro curret denuo alii occurret denuo.

XVI, Quidquid Arabs atis, quidquid fert ludus odo-

[ris,
Quidquid et Inuit pervehit unda maris.
Cinnamomum, myrrham, folium, casiamque

[nitentem,
Balsama, thus, calanum, coryciumque cro-

[cum,
Hæc possunt inagnorum pigmentaria regum,
Et dumus immensis proflua divitiis.

Nos viles fruimur pratorum germinis herbas,
Quas humiles valles et juga cæsa ferunt.

Ergo sacri Hesperidum montes, et rura va-

[lete.
Nam multis curis munera nostra valent.
Hic odorata jacent, hic spirant cinnama thura,
Quæque opulentus Arabs, quæque Sabæa

[feret.
Unguenti genera dum sint gratissima plura,
Nil rosa, nil viola gratius esse potest.

Cedet Elinus, cedet Amaracinus illis,

Cedet et hic Cypro quæ regione venit.

Unguenta hic cernis varia, quæ Græcia misit,

Plurima et Hesperia de regione sumus.

Vascula concreta fragilis de pulvere terræ

Pigmenta gerimus, pocula nulla damus.

XVII. Qui calamo certare novit cum mortua pelle,

183 Si placet, hic veniat; hic sua bella

[gerat.
Quisque vagus fuerit media librarius hora,
Suspendus binis feriat per terga flagellis.

XVIII. Si plus, bis, terque, quaterque fieri quod vult

Scriba magis nosset, eo oportet, amice.

Si sapis, et sentis, hoc tibi dico, tace.

Non patitur quemquam eorum se scriba lo-

[quentem,
Non est hic, quod agas, garrule, perge

[foras.

XIX. Hunc cecinit Salomon mira dulcedine librum

Qui tenet egregias Sponsi, Sponsaque ca-

[mœnas,
Ecclesiæ et Christi laudes hinc inde canentes.
Et thalami memurat socios sociasque fideles.
Has, rogo, mente tua, juvenis, mandare me-

[mento.
Cantica sunt nimium falsi hæc meliora Ma-

[ronis.
Hæc tibi vera canunt vitæ præcepta perennis.
Auribus ille tuis male livola falsa sonabit.

XVI. Versu 2, alii :

Quidquid Idumæi pervehit unda maris.

Pro *pervehit*, fortasse *provenit*. Versu 6. Al. :

Et domus immensa proflua deliciis.

Versu 7. Al. :

Nos vilibus fruimur pratorum germinis herbis.

Versu 9. Al. :

Ergo Pieridum sacri montes, et rura valete.

Sic abundat sacri. Versu 11. Al. :

Hic odorata jacent spirantia cinnama thura,

Quæque serent seres, quæque Sabæa feret.

Unguenti genera dum constant florida plura

Nil rosa, vel violis gratius esse potest.

Melius esset *cedet et his*, pro *Cedet et hic*. Pro *Cypro*, alii *Cyprinum*, et qui, pro *quæ*.

XVII. *Novit*. Al., *cupit*. Hæc omnia usque ad finem, *perge foras*, de unit in Muratorio. Versu 5. scripsi *quisque*, quod accipi solet pro *quisquis*. In Editis et Mss., *quisquis vagus*, aut *qui vagus hic*. Fortasse hi duo versus hexametri alium titulum de eadem re constabant.

XVIII. *Ad interventorem*. Florezius, mendose, ut arbitror, *ad interventorem*. In duobus primis versibus obscurus est sensus. Pro *bis*, alii *dis*. Ulimum distichon ad alium titulum de eodem interventore

Carmen de eclipsi lunæ.

Tu forte in luo lentus vaga carmina gignis,

Argutosque inter latices et musica stabra

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

At nos congeries obnubilit turbida rerum,

5 Ferratæque premunt melleo milite curæ.

Legierepi tundunt, latrant fora, classica turbant.

Et trans Oceanum serimur porro usque, nivosus

Cum teneat Vasco, nec parcat Cantaber horrens.

En quibus indicas ut crinem frondea Phœbi

10 Succingant, hederæve comas augustius æmbrent.

En quos flammantem jubeas voltare per æthram.

Quin mage pernices aquilas vis pigra elephantum.

Præcurret, volucremque pigens testudo mo-

[tissum

184 Quam nos rorifluam sectemur carmine lu-

[nam.

15 Sed tamen incurvus per pondera terrea nitens,

Decam, cur fesso livescat circulus orbe,

Purpureumque jubar nivei cur tabeat oris.

Non illam, ut populi erudent, nigrantibus antris

Infernas ululans mulier prædiera sub umbras

20 Detrahit altivago e speculo; nec carmine victa

Vel rore Stygias**

Vincibilemque petit clamorem; quippe per æthram,

Qua citissus limes dispescit turbida puris,

Inviolata meat; sed vasto corpore tellus,

25 Quæ medium tenet ima polum, dum lumina fratris

Detinet umbriferis metis tum sidere crasso

Palescit teres umbra rotæ, dum transeat axem

Aggeri volox tumuli, speculoque rosanti

Fraternas reparat per cœlum libera flammæ.

30 Sed quia mira putas, cur, cum vis maxima solis

Bis novies major clueat, quam terreus orbis,

Nunc circumcingat terrestres lumine metas,

Sume ratum rationis opus; namque aspice Phœ-

[bum,

Quam sublimis eat convexa per aurea mundi,

35 Quamque humilem terram collustret curribus altis:

Hic ingens utcumque libet vel desuper ignes

Sparscrit, obliquo vel cum radiaverit axe

In terram radii franguntur; cætera solis

Lumina, qua major jaculis radiantibus exit,

40 Nil obstante globo, tendunt per inania vasta,

Donec pyramidis peragat victa umbra cacumen:

Per quam cum Phœbe validos agit uda jugales,

Infima vicinis nonnunquam decolor umbris

Frate caret, vacuoque exsanguis deficit ore.

videtur pertinere.

XIX. De his versibus dixi in Isidorianis, cap. 65, num. 46, et cap. 81, n. 12. Eos aliis Bibliothecæ versibus annecto, quia ad idem genus pertinent. Editio Matrinensis Ulloæ in 2 vers. exhibet *egregius*, pro *egregias*, et in vers. 7 omittit *præcepta*, pro quo in nota conjicitur *simulacra*. Nos sequimur Codicem Vaticanum 650.

D VERS. 1. Quid de hoc carmine sentiendum, habes in Isidorianis, cap. 76, n. 42 et seqq. Ad mss. Codices et Editiones correctius quam hactenus illud nunc producimus. Pro *in luo*, alii *in lucis*.

8. *Cum teneat*. Forte, *cum tenet*.

12. *Pernices*. Ita recte Cod. Regioviatic. 255. Editio Pisauri *præveniens*, Ulloæ *permissces*; ex quo confirmatur legendum *pernices*.

21. Editio Ulloæ ita, corrupte :

Vel rore Stygis authere terra matri crepantem.

Ex quo veram scripturam episcari aliquis possit.

25. *Dispescit* : Al., *dispexit*, vel *despexit*.

25. *Lumina*. Al., *culmina*.

26. *Desinet*. Al., *deserit*; al., *desinet*.

28. Pro *aggeri*, a ii *aggere*, alii mendose *ageret*.

51. *Clueat*. Al., *luceat*.

55. *Curribus altis*. Al., *cursibus altis*.

56. *Vel desuper*. Al., *ut desuper*; al., *cum desuper*.

- 45 Cur autem sola spoliatur lumine luna,
Nil vero mirum est; quippe illam lucis egentem
Lux aliena fovet, quam cum pars proxima meæ
Invidet, exspectat radins male cœrula fratris.
At chorus astrorum reliquus non tangitur umbris.
- 50 Et proprium cunctis jubar est, nec sole rubescunt.
Sed sudum ***
185 Porro ultra solem rapitur cum vertice cœli.
Jau cur semestri non semper palleat orbe,

51. Sed sudum. Editio Ulloxæ.

Sed sudum adiens atralibus impete celso.

Quid inde erui possit, alii videant.

55. Devia tortos. Sic Editio Pisaurensis ex correctione, ut videtur, Petri Pithœi. Editio Ulloxæ, deviat ortos.

56. Colligit anfractus. Editio Ulloxæ, et Ms. Vatic.,

- A Inflexi præstant obliquo tramite cursus.
55 Namque vagans errore ratio cum devia tortos
Colligit anfractus, metam sol eminus exit,
Intorquetque peplum noctis, radiatque sororem.
Hæc eadem ratio est, subitis cur frangitur umbris
Augusti solis rutilum jubar, indiga lucis
- 60 Quando inter terram et solem rota corporis almi
Luna meat, fratrem rectis objectibus arcens.

Dum legit anfractus.

58. Cur. Al., ubi, Al., ibi.

59. Editio Ulloxæ huic versui præponit Quando inter terram, etc.

60. Almi. Sic Editio Ulloxæ; alii, almæ, forte, pro alma.

B 61. Vide Isidoriana, loc. cit.

APPENDIX IV.

CHRONICA REGUM VISIGOTHORUM.

Era quadringentesima in Gothis primus rex Athanaricus efficitur. Post hunc Alaricus; quo in Italia mortuo, Athaulfus eligitur. Istæ regnante, Gothi, relicta Italia, Gallias, ac postea Hispanias, occupant. Anni vero regum hæc summa notantur.

1. Athanaricus (Era H. 407; An. Ch. 369) regnavit annos XIII.
2. Alaricus (E. H. 420; A. C. 382) regnavit annos XXVIII, in Italia.
3. Athaulfus (E. H. 449; A. C. 411) regnavit annos VI.
4. Segericus (E. H. 454; A. C. 416) regnavit annos VII. Alibi, semis tantum.
5. Valia (E. H. 454; A. C. 416) regnavit annos III.
6. Theoderedus (E. H. 457; A. C. 419) regnavit annos XXXIII.
7. Turimundus (E. H. 490; A. C. 452) regnavit annos III. Alibi I.
8. Theudericus (E. H. 491; A. C. 453) regnavit annos VII. Alibi, XIII.
9. Enricus (E. H. 504; A. C. 466) regnavit annos XV. Alias, XVII.
- 186 10. Alaricus (E. H. 521; A. C. 485) regnavit annos XXIII.
11. Gisaleicus (E. H. 541; A. C. 506) regnavit

APPEND. IV. N. 1. Apud sanctum Isidorum era designatur 407. Pro an. 15 Athanarici, in Editione PP. Toletanorum conjectura est *am.* 12. Numeri eræ Hispanicæ, et anni Christi intra parentheses notati sunt ex Editione Grialii, in qua post Chronicon Gothorum atrox catalogus regum Gothorum in Hispania ex Isidoro, ex conciliis vetustis Hispaniæ, et ex hac Chronica collectus. Vide Isidoriana, cap. 79, n. 9 et 10.

5. In eadem Editione, pro annos VI, fors. ann. V.
4. Segericus. Al., Sigericus. In ead. Ed. Malim pro annos VII legi dies VII. Lindenbrogius exhibet annos VII, alibi semis tantum D. Quod obscurum est.
5. Forte, annos IV.
6. Al., Theudericus... annos XXIII. Ex conjectura ann. 32.
7. Turismundus; al., Thurismodus. Ei annus I, non tres assignandi.
8. Theudericus; al., Theudoricus. Retinendi anni 13, non 7.
9. Annos XV. Al., annos XX, et ex conjectura, XVIII. Cæterum auctor secutus videtur sanctum Isidorum in Historia Gothorum.
11. Gisaleicus; al., Geselicus, vel Gesalcicus, vel Gesaricus. Lindenbrogius post annum I, addit: Alibi XV. Cujus rei ratio non intelligitur, nisi fortasse unia-

- annos III, et in latebra annum I. Alibi, XV.
12. Theudericus (E. H. 549; A. C. 511) de Italia regnat in Hispania, tutelam agens Amalarico nepoti suo per consules annos XI. Alias, XV.
- Amalaricus (E. H. 561; A. C. 523) regnavit annos V.
13. Theudis (E. H. 569; A. C. 531) regnavit annos VI, menses VI. Alias, a. XVII, m. V.
14. Theudisclus (E. H. 586; A. C. 548) regnavit annum I, menses VI, dies XIII.
15. Agila (E. H. 587; A. C. 549) regnavit annos V, menses VI, dies XIII.
16. Athanagildus (E. H. 592; A. C. 554) regnavit annos XV, menses VI. Alias, annos XIV. Vacat regnum menses V. Et alibi XIII.
17. Livua (E. H. 605; A. C. 567) regnavit annum I.
18. Leovigildus (E. H. 606; A. C. 568) regnavit annos XVIII.
19. Recaredus (E. H. 624; A. C. 586) regnavit annos XV, menses VI, dies X.
20. Item Livua (E. H. 659; A. C. 601) regnavit annum I. Alias, II, menses VI.
21. Witericus (E. H. 641; A. C. 605) regnavit annos VI, menses X.
22. Gundemarus (E. H. 648; A. C. 610) regnavit annum I, menses X, dies XIV.

tur hujus regnum cum regno Theudericus, qui annis XI fuit in Hispania. Vide sanctum Isidorum.

12. Theudericus; al., Item Theudoricus. Alium ejusdem nominis præcessisse item indicat, ut infra in Livua, et in Recaredo, n. 20 et 24. Falsi sunt numeri annorum XII. Regnavit annos XV, per consortium. Alii exhibent annos XI, quia totidem in Hispania commemoratus est. Masdeus, tom. X Hist. Hisp., p. 511, chroniam regum Visigothorum describit, et observat, Amalarico tribui annos quinque, quia quatuor primi anni numerantur in Theudericus. Pro anno Christi 523, alii 526. Pro Amalaricus, alii Amalericus.

15. Anni XVII numerandi ex Isidoro, potius quam XVI.
14. Alii, menses V, pro menses VI.
15. Menses VI. Al., menses III.
16. Alii, annos XIII. Qui annos XV numerant, ab anno quo primum rebellavit exordiantur.
17. Masdeus intelligit annum I, solus. Postea duos cum filio.
18. Leovigildus; al., Leubegildus; al., Livigildus.
19. Menses VI. Al., mensem I. Anni XV recensentur ab anno quo titulum accepit.
20. Retinendus annus I, potius quam duo.
22. Dies XIV. Al., XIII. Al., IX.